

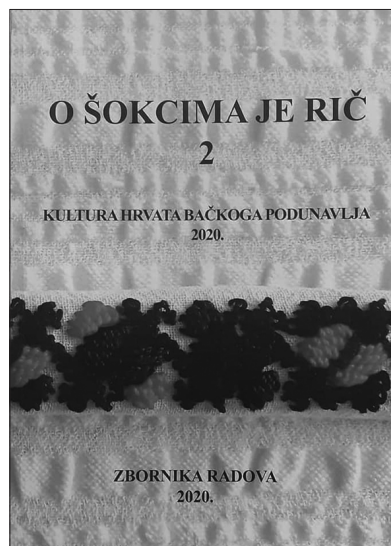
nepostojeća jest upravo ona najstarija, na hrvatskom jeziku“, navodi Mlinko.

S obzirom na sadržaj njezin sadržaj, Mikovićeva se knjiga svakako može promatrati i kao vrijedan doprinos jednom velikom projektu institucija hrvatske manjine u Srbiji, a to je reosnutak Drame na hrvatskom jeziku u Narodnom kazalištu u Subotici. Za potrebe ovog projekta izrađen je elaborat, koji je predstavljen javnosti te službeno predan osnivačima subotičkog teatra – Vladi Autonomne Pokrajine Vojvodine i Gradu Subotici.

Miković je i sam u jednom od tekstova zapisao: „Stoga se i ovim radom pokušava usredotočiti pozornost najšire, a i stručne javnosti, pozivajući se na scensko-izvedbene značajke i važnost postojanja i djelovanja subotičkog HNK. Na učvršćenju identiteta publike i njegovanju cjelokupne kulture rubnih Hrvata, a osobito redovite, strateški i taktički dobro promišljene, svestrane uporabe hrvatskog jezika, priključujući se svojim prinosom visokim vrijednostima u kulturi, što su ih ovdje namrli i ubaštinili srpski, njemački, mađarski i svi drugi, poput i hrvatskog, također stoljećima, prisutni entiteti. Uvjereni smo da više ne mogu opstati bilo kakvi razlozi zbog kojih Subotica, neshvatljivo i nedopustivo dugo, nije imala u kontinuitetu svoje, stalne, gradske kazališne trupe na tri scene.“

Knjiga *Idemo li večeras u kazalište?* svakako može biti zanimljiva svima koji se zanimaju za teatar i lokalnu prošlost, ali i stručnoj publici kao izazov za daljnja istraživanja. A hoćemo li u Subotici ponovno ići u „kazalište“, kako je to i sam Miković želio – ostaje tek da se vidi...

Davor Bašić Palković

O Šokcima je rič 2; kultura Hrvata bačkog Podunavlja, ur. Marija Šeremešić, Udruženje građana *Urbani Šokci*, Sombor, 2020., 239 str.

Zbog epidemiološke situacije u 2020. godini planirani okrugli stol *O Šokcima je rič 2* nije mogao biti održan, već su autori poslali svoje radove koji su objedinjeni u zborniku *O Šokcima je rič 2*, koji je iz tiska izašao u studenom 2020. godine.

U zborniku je objavljeno 11 radova. Najveći prinos ovom zborniku dali su autori iz Vojvodine; Sonja Periškić Pejak, Anita Đipanov Marijanović i Zdenka Mitić iz Monoštora, Ivana Andrašić iz Sonte, Stanka Čoban iz Bača, Josip Dumendžić iz Bođana i Marija Šeremešić iz Sombora. U zborniku su i radovi znanstvenika iz Hrvatske; dr. sc. Ljiljane Kolenić, koja je ujedno i recenzentica zbornika, dr. sc. Emine Berbić Kolar i dr. sc. Anice Bilić.

Zbornik otvara rad Marije Šeremešić „Iz životopisa znamenitih Mono-

štoraca“ (str. 7-32). U radu se govori o književnom stvaralaštvu svećenika Josipa Pašića, pjesnika Stipana Bešlina i monaštorskih baštinka karmelskog reda Ivanu Keravinu i Marinu Markoviću. U radu „Slabi subjekti u romanu *Šana se udaje* Ante Jakšića“ (str. 33-72) dr. sc. Anica Bilić analizira lik Šane iz patrijarhalne zajednice koja završava u dogovorenom, ali nesretnom braku. Uz Šanu tu je i lik Marina, sluge sa dna seoske ljestvice. Prof. dr. sc. Emina Berbić Kolar u zborniku analizira rječnik *Bile riči* Marije Šeremešić. U radu „Prilog staroštokavskoj dijalektologiji vojvodanskih Hrvata na primjeru *Bilih riči* Marije Šeremešić“ (str. 73-94) autorica daje leksički opis monaštorskog govora. Prof. dr. sc. Ljiljana Kolenić u zborniku analizira slavonski dijalekt u Bač-Ivinom štodiru Ivana Andrašića u *Hrvatskoj riječi* (str. 95-128). Uz gramatičke i leksičke osobine najviše je pozornosti u članku dano izricanju obiteljskih odnosa posvojnim zamjenicama i posvojnim pridjevima koji uz sebe nemaju imenice, pa su oni poimeničeni. „Povijesni identitet Šokaca na kulturnoj i političkoj sceni Sombora“ (str. 129-144) autorice Marije Šeremešić prikazuje rad Udruge građana „Urbani Šokci“ na očuvanju i njegovanju tradicije Hrvata Šokaca u kontekstu njihovog povijesnog identiteta na kulturnoj i političkoj sceni Sombora. Rad Stanke Čoban „Udruženje građana ‘Tragovi Šokaca Bač’“ (str. 145-156) za temu ima 10 godina djelovanja udruge „Tragovi Šokaca“. Osim o radu udruge autorica piše i o vezama s postojbinom Šokaca u Baču i okolici Gradovrha kod Tuzle te značaju Franjevačkog samostana u Baču. „Tradijsko-gospodarstveni i društveno-ekonomski razvoj Bačkog Monoštora s kraja

XIX. do XXI. stoljeća“ (str. 157-180) rad je autorice Anite Đipanov Marijanović u kojem analizira značaj zemlje, šume i divljači za gospodarski razvoj, uz osvrt na zadržarstvo i razvoj tradicijskih obrta i vještina. Zdenka Mitić piše o Monošturu kao selu koje je okruženo vodama. U radu „Bački Monoštor selo na sedam Dunava“ (str. 181-190) autorica piše o Specijalnom rezervatu prirode Gornje Podunavlje te spoju prirode, tradicije i turizma. „Mladenci u Monošturu – zaboravljeni božićni običaj“ (str. 191-200) autorica Sonja Periškić Pejak piše o običaju koji se slavi 28. prosinca i poznat je kao *Dan nevine dječice*, koji se u hrvatskoj tradicijskoj kulturi naziva i *Mladencima*. Ivan Andrašić je u zborniku objavio rad „Stambena problematika kod starih Šokaca“ (str. 201-222) u kome detaljno donosi opis izgradnje kuća nabijača. „Običaji bačkih Hrvata moga kraja“ (str. 223-228) tema je koju u zborniku obrađuje Josip Dumendžić iz Bođana. Autor piše o pokladnom običaju *tute* i proslavi badnje večeri u Bođanima. Na kraju je recenzija zbornika (str. 229-239) koju potpisuje dr. sc. Ljiljana Kolenić. Kako navodi recenzentica, zbornik dokazuje da su šokački Hrvati u bačkom Podunavlju ostavili traga u hrvatskoj kulturi, da su dali književnike, pjevače, leksikografe i mnoge vrijedne kulturne pregoace.

Zlata Vasiljević

Dani hrvatske knjige i riječi : zbornik radova s međunarodnog znanstveno-stručnog skupa 2019. godine, ur. Katarina Čeliković, Hrvatska čitaonica – Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata, Subotica, 2020., 253 str.

Međunarodni znanstveno-stručni skup, u čijem je fokusu književno-jezična i književno-sakupljačka baština Hrvata u panonskom prostoru važan je dio najveće književne manifestacije Hrvata u Srbiji – Dana hrvatske knjige i riječi – dana Balinta Vujkova u Subotici. Posljednjih se godina taj skup održava bi-jenalno s Međunarodnim kroatističkim znanstvenim skupom u Pečuhu.

Održavanje subotičkog skupa redovito prati i zbornik radova, što je slučaj i s onim održanim u jesen (25. i 26. listopada) 2019. godine i čija je tema glasila „Od narodne književne do suvremene kulturne baštine“.

U zborniku se nalazi sedamnaest radova čiji autori dolaze iz Srbije, Hrvatske i Mađarske. Značajniji dio radova tematizira narodnu književnu baštinu i pasionirane skupljače ovoga blaga. Zbornik otvaraju dva rada u čijem je fokusu djelo književnika i prevoditelja Isidora Ise Velikanovića, osobe čije ime nosi ključna nagrada za prevoditeljstvo u Hrvatskoj, a koji je podrijetlom iz Šida, dakle s područja današnje Vojvodine, odnosno Srbije. Njime se bave Vlasta Novinc („Kako (ne)prevoditi – literarna parodija postupka u ‘Otkriću Srijema’ Ise Velikanovića“) i Tamara Jurkić Sviben („Glazbenim tragom ‘Otmice’ Ise Velikanovića“).

Rad „Sakupljači narodne književne baštine Hrvata u Bačkoj“ Katarine Čeliković posebni naglasak stavlja na aktivnosti Balinta Vujkova, Blaška Rajića, Ive Prčića i drugih, uz prikaz sakupljene

grade s početka i polovinom 20. stoljeća, kao i sličnih aktivnosti u suvremenosti. Djelom Ive Prčića, s naglaskom na njegovo mjesto unutar hrvatskog nacionalnog književnog korpusa a s obzirom na folklorističko djelovanje, bavi se Vlasta Markasović („Memorija panonskog prostora u ‘Bunjevačkim narodnim pismama’ (1971.) Ive Prčića“), a veliki poznavatelj djela Balinta Vujkova Zlatko Romić objavljuje rad na temu „Blago u bajkama Balintovih pripovjedača“.

U kontekstu teme skupa, nije zaboravljen niti svestrani sakupljač i istraživač tradicijske baštine među bunjevačko-šokačkim Hrvatima Ilija Džinić, čijim se radom bavi Vladimir Nimčević („Neobjavljena studija Ilije Džinića ‘Bunjevačko-šokački Hrvati u Bačkoj’ (1970.)“). Vojvođanskim Hrvatima, u područjima povijesti i književnosti, bave se i radovi Stevana Mačkovića („Dr. Matija Evetović i položaj bunjevačkih Hrvata u njegovo doba“), Ivana Stipića i Miljenka Brekala („Bunjevačko i bačko-hrvatske teme u ‘Kritici’, Matičinom časopisu za